

У овом раду ћемо у основним цртама анализирати позицију новоизабраног председника Украјине Виктора Јануковича, како у односу на унутрашњополитичку ситуацију, тако и у односу на спољнополитички хоризонт. Уосталом, у политици Украјине постоји често велика повезаност унутрашњополитичких прилика са спољним окружењем, и обратно, извесни спољнополитички утицаји могу имати велики значај и на унутрашњополитичку ситуацију у земљи.

Унутрашњополитичка ситуација

На унутрашњополитичкој сцени упркос неоспорној победи у председничким изборима, на шта није пала сенка ни код међународних фактора, а ни у најзначајнијем делу домаћег јавног мњења, Јанукович се суочава са извесним проблемима и ограничењима (ипак карактеристично је, држање Јулије Тимошенко, која није присуствовала инаугурацији и није честитала победнику, а најављивала је, али одустала од судског оспоравања резултата избора).

Јанукович у исто време као новоизабрани председник располаже и са извесним политичким предностима, од којих су неке капиталне. Његов моћни ослонац представља чињеница да је извојевао, укупно гледану, неспорну победу у председничким изборима 2010, рачунајући оба круга. Овоме треба додати да сада, ретроактивно, и његов пораз из децембра 2004. поприма другу димензију у односу на матрицу како су се посматрали догађаји везани за тзв. Наранџасту револуцију тог периода. Наиме у добром делу јавног мњења све више провејава утисак да је и тада Јанукович остварио вероватну победу на изборима, која му је потом различитим замешатељствима оспорена (поништавањем другог круга где је он победио Јушченка са приближно истим резултатом као и сада Тимошенкоу, 49 % прама 45,5 %) и организовањем тзв. трећег круга председничких избора, заправо одузета.

Друго важно оруђе у рукама новог председника Украјине је чињеница да он има неприкосновено лидерство у Партији региона, убедљиво најјачој и најбоље организованој политичкој странци у земљи. Партија региона у исто време, као проруска странка, има апсолутну превласт у југоисточној половини земље, с тиме да је и у средишњим и у највећем делу западних области Украјине, она значајан и добро организован политички фактор. Њен утицај је маргиналан само у Галицији и у нешто

мање израженој мери у Волинији.

Трећи важан фактор у прилог Јануковича је чињеница да је он у свом досадашњем делању као државник, а то је било у два наврата као премијер, остављао солидне резултате, превасходно у економској сфери, а то је управо област где су други украјински политичари имали веома слаб учинак још од периода стицања независности. Далеко од тога да је Јанукович у периодима кад је био председник владе (од 2002. до почетка 2005. и други пут од пролећа 2006. до новембра 2007.) постигао изузетан привредни препород, али је чињеница да је управо у тим периодима економска ситуација у земљи уочљиво ишла напред и није имала ни изблиза онако лош биланс као што је то углавном било у периодима мандата других украјинских премијера.

Јануковичу је олакшавајућа околност што је тег економске кризе који је погодио Украјину далеко више него остале земље постсовјетског простора, највише политички компромитовано досадашњу власт – премијерку Тимошенкоу и председника Јушченка (чија се странка Наша Украјина такође нашла у коалиционој влади). Са друге стране моћна Партија региона као најјача политичка странка у земљи, упркос чињеници да је и на последњим изборима одржаним почетком септембра 2007. освојила највише мандата у Врховној влади (175 од 450) остала је у опозицији и чак формирала "владу у сенци", која се у јавном мњењу од тада истицала критичким односом према низу потеза владе и премијерке Тимошенкове.

Спољнополитички хоризонт

Виктор Јанукович је дошао на место председника Украјине фебруара 2010. када је спољнополитичка ситуација у свету конфузна и у стању превирања. Након настанка велике економске кризе и краха неолибералног система још од почетка јесени 2008. долази до додатног убрзавања неких важних и већ започетих процеса у савременом свету. Са једне стране свет се убрзано налази у процесу преласка из монополарног (са доминацијом САД, што се зачело у тренутку распада Варшавског уговора и СССР) ка мултиполарном светском поретку (где се више сила јавља као доминантне у свету, поред САД то су и Русија, Кина, Индија, Бразил или тзв. БРИК; потом ЕУ у целини, међутим због разубуђености интереса њених чланица и још до краја недефинисане позиције ове интеграционе организације, издвајају се Немачка, Француска, и неке друге силе у оквиру ње). Велика светска економска криза је највише погодила сами центар светског привредног система [\[1\]](#), а пре свега САД, потом Британију и неке друге важне западноевропске земље, Јапан, Канаду, Аустралију и др. У том смислу светска економска криза погађа САД и то двоструко: са аспекта умањења тзв. «меке моћи»,

пошто је неолиберализам био превасходно везан као идеолошко оружје самих САД са аспекта «тврде моћи» пошто су услед структуралне погођености пре свега највише саме привреде САД и њених најближих савезника попут Британије, практичан губитак економије ових земаља далеко већи него других великих сила. У том правцу се убрзава процес преласка монополаризма ка мултиполаризму, односно и поред чињенице да је светска економска криза на овај или онај начин погодила практично цео свет, управо су превасходно САД и његови најближи савезници тиме највише погођени. Услед пораста значаја ресурса у светској економији XXI века, велике земље БРИК добијају нови замајац у свом развоју, док пре свега европске земље, Јапан, а у извесној, нешто мање израженој мери, и САД доживљавају додатне проблеме, и посебну мотивацију за борбу ка остатку важних светских ресурса. Сама Украјина је жестоко погођена светском економском кризом, њени дугови према ММФ су веома велики, а структура привреде у веома тешком стању. У последњих пет година од Наранџасте револуције, препород и иницијатива индустријског развоја истока земље је у много чему успорена, а светска економска криза је додатно смањила, макар краткорочно тражњу за најважнијим производима украјинске тешке и екстрактивне индустрије. Привредне везе са Русијом, од којих украјинска привреда веома зависи, су веома много трпеле током петогодишњег периода доминације «наранџастих». Нарочито су долазили до интереса сукоби око транспорта гаса у неколико наврата између политичких руководства две земље, а посебно у јануару 2009. године. Председник Украјине током овог петогодишњег мандата Виктор Јушченко стално је погоршавао односе две земље, што је посебно дошло до изражаја током августовског рата 2008. Јушченко је покушавао да приближи Украјину ка НАТО, што није дало посебне резултате.

Значај Украјине за Русију је велики, нарочито када је у питању транспорт енергената који највећим уделом иде преко украјинских цевовода. Са друге стране пројекат Северног и Јужног тока у великој мери ће, кад буде изграђен, утицати на широку могућност алтернативног транспорта енергената из Русије ка земљама западне и средње Европе, мимо украјинских цевовода. Управо је новоизабрани председник Јанукович апеловао на званичну Москву да не улаже толико у те алтернативне правце цевовода, већ постоји сада велика шанса да се односи две земље по свим питањима уравнотеже. Са друге стране, јасно је да у Москви размишљају стратешки и да Северни и Јужни ток имају дугорочан и широк интерес руске стране ка снабдевању у Европи.

САД и даље покушавају да реализују своје дугорочне интересе на евроазијском простору, пре свега у виду контроле европског простора између Русије и сила тзв. "Старе Европе", попут Немачке и Француске. Изградња неке врсте ракетног штита, наговештена у Румунији и можда чак у Бугарској и неким другим источноевропским земљама (Пољска, на пример), утицала би на географско раздвајање Русије и сила "Старе Европе". У том правцу простор Украјине има изванредну важност.

Победом Јануковича отклоњена је опасност да САД и НАТО покушају у потпуности да поседу простор Украјине, али због евидентних унутрашњих разлика украјинских регија, начелно су могући нови заплети у будућности, који би чак могли да угрозе територијално јединство земље. За претпоставити је да пошто је Украјина поново ушла у доминантну руску сферу, да би се у том случају на средњи рок могло очекивати и у оквиру самих украјинских регија пораст проруског утицаја. То би значило и могућност повратка неких од средишњих регија под већински проруски утицај и измена унутрашње геополитике Украјине. На дуже стазе проруски утицај би се могао ојачати и у низу области уз десну обалу Дњепра. То би могло да испровоцира покушај насилног преузимања власти у Кијеву од западноукрајинских снага потпомогнутих споља или неки сличан сценарио. Све ово указује да победа Јануковича свакако представља значајан успех руске геополитике и оних, иначе веома јаких, аутохтоних снага у Украјини које су за тесну сарадњу са Русијом и прихватају макар део општеруског и свесловенског идентитета. Са друге стране без обзира што између великих сила за сада постоји консензус о постојању *de jure* јединствене иако изнутра подељене Украјине, у даљем развоју ситуације нека од страна би могла да заигра и на карту поделе земље, па и по цену оружаних немира, само ако процени да се у даљем развоју ситуације може суочити са нултим исходом. За сада је америчка страна та, која се налази у ситуацији драстичног умањења свог утицаја, што је лагани процес још од 2005. године, и он се драстично увећао победом Јануковича на председничким изборима. Са друге стране, САД играју велику планетарну игру, нарочито на важном пољу Евроазије, па је њихов однос са другим актерима, а посебно са Русијом, веома комплексан. Тај однос подразумева поред нескривеног ривалства и партнерство по многим важним питањима, укључивши и трговину интересима. Стога је директан, па чак и индиректан сукоб двеју сила тешко замислив, а простор Украјине као веома експлозиван, са предоминантном улогом Русије, више је за прогнозировать да неће бити поље екстремних конфронтација у скоријој будућности.

Европска Унија има свој интерес у Украјини, али се чини да су могућности званичног Кијева да постане пуноправни члан ЕУ веома мале, макар кад је реч о краткорочном па и средњорочном периоду. Дипломатије земаља ЕУ су углавном на нивоу спознаје да је Украјина највећим делом у оквиру интересне сфере Русије, али су такође свесни и чињенице о привлачности идеје европског чланства за значајан део украјинске популације. Примамљивост могућности да постане пуноправан члан ЕУ за највећи део украјинске политичке елите, али и самог бирачког тела, даје администрацији у Бриселу могућност да у комуникацији са званичним Кијевом поставља услове и односи се покровитељски. Политика ЕУ је у односу на Украјину и низ земаља постсовјетског простора покренула током 2009. тзв "Источну иницијативу", која заправо значи покушај званичног Брисела да одређеним економским уступцима повећа свој утицај на постсовјетском простору (не рачунајући Русију која као велика сила није била обухваћена овим планом, а по неким анализама читав овај подухват је имао за циљ и извесно умањење предоминантне позиције Москве на делу постсовјетског простора, мада не у тако директној форми као што је то обично случај са званичном политиком Вашингтона на овом подручју). Немачка и Француска посебно имају стратешки развијене

Пише: Драган Петровић
четвртак, 25 март 2010 09:31

односе са Русијом, што долази до изражаја када је реч и о Украјини, без обзира што је рецимо Саркози у Француској извршио значајну ревизију традиционалне француске политике у целини, што се само делом односи и на ставове званичног Кеј д Орсеја према Москви. Још када је било у питању заседање НАТО у Букурешту априла 2008. Саркози и Меркелова су се супротставили тадашњој Бушовој иницијативи да се Украјина и Грузија по убрзаном поступку приближавају сарадњи са НАТО. Накнадни догађаји, као што је велика економска криза, победа Русије над Сакашвилијем и најзад тријумф Јануковича на председничким изборима у Украјини резултира све већим уважавањем руских интереса од стране Кеј д Орсеја, где свакако важно место има питање Украјине.

Сам Јанукович је последњих година много чинио да побољша своје односе са ЕУ у целини, и са великим континенталним западноевропским силама појединачно. Није случајно да је његово прво званично путовање после инаугурације на месту председника Украјине било управо у седишту ЕУ у Бриселу, а тек потом у Москви. Чини нам се да је ово прагматичан потез Јануковича, који свестан епитета, који има у унутрашњополитичкој сцени земље и посебно иностранству, да је "руски човек", покушава да помири значајне противречности пре свега у самој земљи, низом тактичких и мудрих потеза.

Први потези Јануковича од тренутка избора за председника државе

(Спољна политика)

Већ 14 фебруара, када још није био званично инаугурисан за председника, а Тимошенкова још није одустала од најављене жалбе врховном суду и непризнавања избора, Јанукович је дао интервју руској државној телевизији о неким својим најважнијим спољнополитичким приоритетима. Најважнија од тих смерница је да ће "Украјина бити спремна да преговара и начално дозволи Русији да остави своју црноморску флоту у луци Севастопољ и након 2017. године." [\[2\]](#)

Он је навео и да намерава да оживи идеју стварања конзорцијума који ће омогућити Русији да буде коуправитељ украјинских гасовода. «Уколико се оформи конзорцијум Русија и ЕУ имаће приступ контроли и управљању система транспорта гаса и тиме добити гаранције о енергетској безбедности», рекао је Јанукович. Ово је веома важно јер је управо однос између две земље дошао у кризу по питању неприхватања претхдоне украјинске администрације да омогући Русији могућност учешћа у приватизацији

украјинских цевовода. То је изазвало својевремено противреакцију руске стране у виду укидања дела привилегија за увоз руских ресурса по повлашћеним ценама, првенствено енергената. Дакле Јанукович је овим навестио могућност споразума између две земље о безбедности сарадње по питању транспорта и увоза енергената имајући у виду да највећи део руских енергената за извоз земљама ЕУ иде преко Украјине. Најављена изградња Јужног и Северног тока, као и неки други алтернативни правци имају за задатак смањење улоге Украјине у транзитном процесу руских енергената, и Јанукович овим жели да врати поузданост своје земље у очима руског енергетског сектора и политике у целини. То је схватљиво и са аспекта интереса и огромне добити које Украјина стиче у транзиту руских ресурса путем тарифа и повлашћене цене сопственог увозног контингента које је раније годинама уживала и што је под знак питања довео својом политиком пре свега екс председник Јушченко. Иако је већ сад јасно да ће изградња нових транспортних рута за руске енергенте умањити готово монополски значај Украјине као транспортне земље коју је она имала практично од распада СССР, политика новог председника Јануковича може вратити поверење и квалитет односа између званичних Кијева и Москве, у чему би обе земље могле да уживају и огромне финансијске ефекте и синергијски добитак.

Јанукович је без обзира што својим стратешким опредељењем има ослонац према Русији за своју прву спољнополитичку посету као председник одабрао седиште ЕУ у Бриселу, а три дана иза тога је посетио Москву. Овде је веома важно напоменути да је ово била посета Бриселу искључиво као седишту ЕУ, а НАТО се том приликом није ни спомињао иако је његово седиште у истом граду, а Украјина је под претходним председником успоставила сарадњу са овим војним савезом. Међутим Јанукович је већ у првим недељама од како је победио на изборима понављао да је Украјина несврстана земља по питању војних савеза. Он је по том питању у Бриселу изјавио да се потпуни прекид односа Украјине са НАТО неће десити, иако је јасно да ће доћи, најблаже речено до даљње пасивизације украјинских активности у том правцу. Врло је вероватно је да се не би изазивале негативне контрареакције у већ политички подељеној земљи, а и у иностранству, да ће се само замрзнути постојећи односи са НАТО пактом, али се неће званично у потпуности прекинути. Насупрот томе односи са ЕУ су макар декларативно постављени на високу позицију приоритета, што је нови украјински државник пренео високим представницима уније у Бриселу. [\[3\]](#)

После обиласка Брисела, Јанукович је 4 марта дошао у прву званичну посету Русији као новоизабрани председник Украјине. На заједничкој конференцији за новинаре Медведев се заложио за реанимацију и активирање руско-украјинске сарадње, истичући да је за Русију Украјина и даље добар пријатељ и најважнији партнер на простору Заједнице независних држава. Медведев је за исход председничких избора у Украјини, на којима је победио Јанукович, рекао да је то «несумњиво позитиван сигнал» за развој билатералних односа.

Јанукович је такође изразио очекивање у квалитативни обрт у односима Кијева и Москве «како би се испунио задатак о којем маштају народи Украјине и Русије». Указујући да су протекли председнички избори у Украјини били врло компликовани али демократски, Јанукович је изразио наду да ће се њима много променити и у спољној и у унутрашњој политици.

Обадва председника су нагласила очекивања о даљем повољнијем развоју односа две земље, где је Медведев подвукао да су у претходној председничкој администрацији Украјине ти односи били сведени на далеко нижи ниво од могућег. Председници су изразили оптимизам по питању даљих разговора о гасу, стационирању руске црноморске флоте у Севастопољу, привредној сарадњи. Као нарочито актуелну Медведев је назвао сарадњу авиоиндустрије две земље. Министар енергетике Русије Сергеј Шматко је том приликом рекао да ће се питање цене руског гаса и неких других питања у области енергетике детаљније разматрати у оквиру будуће владе Украјине и припреме посете Медведева Кијеву у првој половини ове године. У заједничкој изјави двојица председника су навела и да ће пружати сву подршку украјинском језику у Русији и руском у Украјини у складу са европским стандардима и интересима два народа. Јанукович је истакао да «Права оних који говоре руским језиком треба да буде заштићена. Испунићу своје програмске изјаве како би у најскорије време то питање било решено.» Медведев је најавио да ће при преласку на дигитално емитовање у Русији бити осигуран превод два тв канала на украјинском језику. Јанукович је рекао да ће за предстојећу седницу руско-украјинске мешовите комисије која ће бити одржана у Кијеву у првој половини ове године, одредити концепцију заједничких активности у области гаса, тржишта житарица, атомске енергетике и других области. [4] Као превсходно успешан привредник током своје досадашње каријере Јанукович је рекао да је потребно искористити потенцијал који постоји у руско-украјинским односима, између осталог, традиционалних веза између привреде двеју земаља у индустријском сектору. «Украјина је увек била житница и имајући такав потенцијал у привреди надамо се да ћемо искористити све јаче стране које постоје у привреди Русије и Украјине, нарочито у овом сложенем периоду финансијско-економске кризе», рекао је Јанукович. Указујући да је Русија далеко одмакла испред Украјине у многим економским показатељима, нарочито последњих година, он је рекао: «Мој задатак је да у добром смислу речи стигнем Русију, подигнем животни стандард, пензионо осигурање, социјалне услове до руског нивоа, зато јер живимо једни до других, људи међу собом комуницирају и знају услове живота наших суседа».

Обадва председника су истакла важност међусобне сарадње две земље у креирању европске и светске безбедности, привреде и других важних питања. Јанукович је подвукао опредељење да његова земља буде ван војних савеза и да ће се однос према НАТО базирати на тим премисама. Заједнички је договорена прослава 65 година победе

Пише: Драган Петровић
четвртак, 25 март 2010 09:31

у Другом светском рату. Јанукович је у својој изјави најавио укидање указа бившег председника Украјине Виктора Јушченка о додељивању некадашњем лидеру украјинских националиста Степану Бандери звање хероја Украјине и рекао да сматра да ће та одлука бити донета до Дана победе 9 маја.

Укупно гледајући посета Москви председника Јануковича је била успешна, а задовољна може да буде и руска страна. Посебно значајно за руску страну је додатни наговештај решавања питања црноморске флоте у Севастопољу, где је Јанукович чак истакао да се може на обострано задовољство брзо и успешно решити. Питање новије прошлости, случај Бандере, ванблоковски статус Украјине по питању војних савеза је подвучен као и став о статусу руског језика у Украјини. Са своје стране Јанукович је добио уверавања о привредној сарадњи, заступљености украјинске културе у Русији, договор за заједничке пројекте. Нису јавно разматрана питања приступања Украјине бесцаринској економској унији коју већ чине Русија, Белорусија и Казахстан, односно оживљавању заједничког економског простора који је још раније формиран и који чини заједно са овим земљама и Украјина. [5] Даљи развој овог савеза је после избора Јушченка крајем 2004. замрзнут, односно овај институционални облик повезивања четири земље је таворио, што је главни разлог стварања Царинске уније преостале три чланице Заједничког економског простора. Ово је изузетно важно геополитичко питање за будућност Украјине. Са друге стране Русија, Белорусија и Казахстан су формирали независно од Заједничког економског простора наддржавну творевину (за сада се назива Царински савез), још хомогенију интеграцију по угледу на ЕУ која има следећи редослед корака обједињавања: царинска унија, јединствено тржиште, заједничка валута, политички и војно-безбедносни савез. Лондонски *Тајмс* је почетом марта донео уводнички текст који се односи на интеграционе, наддржавне процесе који су започеле ове земље, са тенденцијом да се у њих укључи и Украјина.

[6]

Да ли ће то у техничком смислу подразумевати оживљавање интеграција у већ постојећем Заједничком економском простору чији је Украјина

de jure

члан, или ће подразумевати њено укључивање у већ трасирану наддржавну творевину у којој су за сада само остале три чланице, остаје да се види. У телевизијском преносу дела разговора између Јануковича и Путина, руски премијер је у једном тренутку у спонтаном разговору о даљим правцима сарадње две земље, указао да Украјина може да приступи Царинском савезу. Јанукович је одговорио да би он веома радо приступио том савезу, али да је Украјина члан Светске трговинске организације и да би све четири земље могле да се приближавају и интегришу и по принципима СТО, где он очекује да и оне постану чланови, веома скоро. Остаје да се види, у пракси како ће се даље званична Украјина односити према интеграцијама на постсовјетском простору, где је она члан Заједнице независних држава и Заједничког економског простора, а шпекулише се могућност да уђе и у Царински савез (наддржавно тело са планом даљих интензивних интеграција) и чак Организацију за колективну безбедност и сарадњу. Царински савез је супститут ЕУ на овим просторима, а Организација за колективну безбедност и сарадњу,

Пише: Драган Петровић
четвртак, 25 март 2010 09:31

заједно са Шангајским савезом, чини алтернативу НАТО. Ово су суштински важна питања за украјинску спољну политику и остаје да се види којим ће правцима ићи Јанукович, поготову сада када је формирана и нова влада са премијером Азаровим, коју чине странке, са доминантним проруским политичко-културним обрасцем.

Унутрашња политика

Један од првих Јануковичевих потеза после инаугурације за председника Украјине је привремено замрзавање његове функције председника Партије региона, пошто је у питању тзв. "раздвајање функција", односно конкретно избегавање сукоба интереса. На тај начин Јанукович покушава макар формално да буде председник свих Украјинаца. Непомирљиво држање Јулије Тимошенко и њено одбијање да призна изборни пораз и честита новом председнику свело се, под простим збиром чињеница на јалови каприц поражене политичарке. Ни на самом чину инаугурације председника није присуствовала Тимошенкова иако је одустајањем од тужбе суду, *de facto* признала пораз.

Овде морамо поновити неке чињенице везане за настанак и судбину досадашње владе. Наиме, Јанукович је био председник владе и Партија региона је била већинска у влади коју је поред ње чинила још коалиција са комунистима (лидер Симоненко) и социјалистима (лидер Мороз) још од средине 2006. године после првих очигледних неуспеха «наранџасте коалиције» у првих пар година од њиховог преузимања власти. Чинило се пролећа 2007. да ће Јанукович и његова влада успети да врате Украјину на онај привредни и друштвени ниво који је забележен управо за време док је он такође пре тога био премијер и када је економска ситуација била стабилна (то је период до тзв. наранџасте револуције, 2002-2004). Међутим председник Јушченко, је очигледно злоупотребљавајући Устав, под изнимком и чланом који му једино допушта хипотетичку могућност распуштања парламентарне већине и расписивања нових избора, управо то учинио априла месеца 2007. [7] Јанукович и влада су одбили да признају овакву одлуку председника па је настала једна врста недефинисаног стања када се чак калкулисало могућношћу сукоба (премијер је имао у својим рукама полицију, а председник је будући да има уставно право да предлаже персонално министре војске и спољних послова у свакој влади, имао предност над војском). Срећом дошло је до споразума да се избори одрже почетком септембра те 2007. године, а да дотле влада и премијер Јанукович остану на власти. На септембарским изборима највише гласова и мандата добила је Партија региона – 175, потом Блок Јулије Тимошенко, знатно мање коалиција Наша Украјина (странка тадашњег председника Јушченка) – Народна самоодбрана, а цензус су још прошли комунисти и за "длаку" новоформирани Блок Литвина. За нијансу цензус нису прошли социјалисти Мороза, што је утицало да Блок Јулије Тимошенко и коалиција Наша Украјина-Народна самоодбрана формирају владу са свега 226 од укупно 450 посланика у врховној ради, тј. то је била заиста влада са минимумом потребних мандата

Пише: Драган Петровић
четвртак, 25 март 2010 09:31

и изузетно јаком опозицијом. Ова влада је формирана крајем календарске 2007. године и већ крајем лета 2008. је остала без потребне већине после преласка три своја посланика у редове опозиције. Ово је делом била и последица великих промена у окружењу, Русија је победила у кратком рату на Кавказу Сакашвилија, а светски неолиберални систем се урушио, што је све заједно са држањем у време Кавкаског рата председника Јушченка изазвало промену односа у јавном мњењу Украјине. Расписани су нови избори за 17 децембар, али је почетком децембра, у последњем тренутку Блок Литвина одлучио да технички уђе у владу ради задовољења неколико прагматских принципа. То су, суочавање са ударима светске економске кризе, која је посебно погодила Украјину, чврст став Литвина да се не дозволи улазак у НАТО, те остављање могућности за расписивање превремених парламентарних избора. Влада је после тога опстала, упркос многим кризним моментима и противречностима, све до председничких избора почетком 2010. Услед статуса кво, који је постојао у односима снага између најважнијих политичких и друштвених субјеката у земљи, само су председнички избори могли да дају разрешење судбине постојеће владе. Победа Јануковича је разрешила ту дилему. Испоставило се да су разлике у програмским циљевима, неуспешност владе Јулије Тимошенко и укупан морални и политички крах "наранџастих" након пет година њихове доминације у власти, те лоше држање Тимошенкове у односу на избор новог председника, највише условили обарање постојеће владе и формирање нове у којој доминира Партија региона.

Када се посматра технички развој разрешења постојеће владе Јулије Тимошенко и формирање нове на чијем је челу Азаров то је реализовано почетком марта у врховној ради. Прво је још крајем фебруара на захтев опозиције председник Врховне раде Литвин приступио провери стања, тј. да ли влада Јулије Тимошенко заиста још увек има већину у парламенту. Одговор у Врховној ради је 2. марта био негативан, пошто су потребне потписе дали само посланици БЈТ, Народне самоодбране и део посланика Наша Украјина, што је знатно испод потребне већине. Потом се гласало о поверењу влади, која је оборена, пошто јој је 3. марта изгласано неповерење. Следиле су консултације посланичких клубова, јер у случају да ни Партија региона не би могла око себе оформити већину, морали би се од стране председника Јануковича расписати превремени парламентарни избори. Међутим, председник Врховне раде Владимир Литвин је 11. марта саопштио да је тог дана формирана нова владајућа коалиција, састављена од Партије региона, Комунистичке партије и Блока Литвина. За мандатара је предложен функционер Партије региона и бивши министар финансија Николај Азаров. Потпис новом коалиционом споразуму је дало 235 посланика у односу на 226 колики је неопходан минимум. Представник БЈТ Иван Кириленко саопштио је тада у скупштини да тај блок не признаје нову владу и да ће формирати "Владу у сенци". Међутим када је дошло до самог гласања о формирању нове владе на чијем је челу Азаров, подршку је дало чак 242 посланика. Један број самосталних посланика такође је подржао нову владу и новог премијера, тако да она има већу подршку од оне која је прописана законом као минимална неопходна већина (226 мандата).

Пише: Драган Петровић
четвртак, 25 март 2010 09:31

Обраћајући се посланицима, Азаров је тада рекао да нова влада од претходне власти добија тешко наслеђе и биће принуђена да се бави обновом земље, сваке привредне гране и региона, као и система власти у целини. Изабравши председника Украјине, украјински народ дао је јасан одговор и сигнал политичарима – садашња ситуација у земљи је дошла до критичне тачке и потребне су промене. "Земља је опљачкана, државни трезор празан, економски пад се наставља, државни дуг је увећан три пута, а нема буџета за 2010. годину", истакао је нови украјински премијер. Обећавајући отпуштање чиновника чак и само уз сумњу у корупцију, Азаров је рекао да је прворазредни задатак владе припрема буџета за ову годину. За новог министра спољних послова посланици су изабрали Константина Гришченка, који је до именовања био, између осталог, амбасадор Украјине у Русији, а за министра одбране бившег команданта украјинске морнарице адмирала Михаила Жежеља. Један од шест нових вицепремијера је Сергеј Тигипко, чиме се ојачава кредибилитет нове владе, имајући у виду да је он био трећепласирани у првом кругу председничких избора у јануару месецу. За министра финансија изабран је Фјодор Јарошенко, а за министра привреде Васил Цушко. За начелника Службе безбедности именован је досадашњи први заменик начелника Валериј Хорошовски.

Када је у питању биографија новог премијера Азарова он је рођен на северу европског дела Русије, граду Калуги 1947. године, школован је у Москви за стручњака геолога-геофизичара, а докторирао је на теми рударска геофизика. Од 1994. је биран за посланика украјинске скупштине у више сазива (практично у континуитету до данас). Од тада је обављао и функције начелника пореске администрације, привремено је био и председник Партије региона, а од новембра 2002. до фебруара 2005. године био је први вицепремијер и министар у тадашњој Јануковичевој влади. Од августа 2006. до новембра 2007. године поново је вицепремијер и министар финансија у другој Јануковичевој влади. [\[8\]](#)

Постављање Азарова за премијера, може да се у политичком смислу посматра вишедимензионално. Наиме Азаров је пре свега високи функционер Партије региона и један од страначки најближих сарадника Јануковича. Дакле, дајући премијерско место Азарову, Партија региона је показала да има пресудну улогу у новој влади, што она када се посматра број посланика, то апсолутно и јесте. Азаров је у исто време не само етнички Рус, већ и рођен и школован у Русији, што је значајан показатељ политике Јануковича и Партије региона. Бирањем на место министра спољних послова Константина Гришченка, донедавног амбасадора Украјине у Русији такође има симболички карактер. Наиме како персонално министра одбране и спољних послова по украјинском Уставу предлаже сам председник, треба се присетити да је Јушченко тачно пре годину дана, после изгласавања неповерења и смене тадашњег министра спољних послова Огризка предложио за новог, дотадашњег амбасадора Украјине у Вашингтону Олега Шамшура. [\[9\]](#)

Сам председник Јанукович је као једно од првих кадровских решења у оквиру рокада у армијском врху сменио команданта украјинске флоте, који се августа 2008. истакао, извршавајући наређења Јушченка, приликом покушаја (неуспелог) ометања кретања дела руске црноморске флоте стациониране у Севастопољу ка ратом захваћеној Грузији.

Извесну недоумицу, макар краткорочно, и у делу јавности је изазавала Јануковичева изјава дата, почетком марта у посети Шевченковом институту у Кијеву. Јанукович је тада изјавио да ће украјински језик остати једини службени језик у Украјини, а да ће се руском и осталим језицима омогућити да буду употребљавани и као званични сходно Европској повељи о правима употребе језика мањина. [\[10\]](#) Већ сутра је високи функционер Партије региона Ана Герман образлагала да ће руски језик добити могућност да буде у званичној употеби сходно Европској повељи о употреби језика, практично готово у свим областима Украјине, односно свуда где има више од 10 % оних којима је матерњи. [\[11\]](#) Што је веома значајно у оваквом решењу, готово сигурно ће се за основу узимати рускојезичко становништво Украјине, које износи између 40 и 45 % читаве популације у земљи, (и већинско је апсолутно у југоисточној половини Украјине), а не само етнички Руси, којих је око 20 % по последњем попису, на нивоу читаве земље. Практично говорећи, инсистирајући на томе да се до краја примењују Европске хартије о језицима, Партија региона и Јанукович, ће промовисати руски језик, као други званични у употреби у највећем делу земље, практично у свим областима источне, јужне, централне, Украјине, такође и у областима западне, изузев вероватно три области које чине Галицију (Лавовска, Ивано-Франковска и Тернопољска), и евентуално историјску Волинију (области Волинска и Ровно). На овакво решење Јанукович се вероватно определио из прагматских разлога, упркос томе што је годинама, укључујући и предизборну кампању, за један од приоритета истицао, у случају своје победе, проглашавање руског језика за други званични у Украјини. Приликом посете Русији, Јанукович је напоменуо да ће извршити према руском језику предизборна обећања, како он више не би био дискриминисан, као у једном периоду када су земљом доминирали "наранџасти". Оваквим решењем, Јанукович практично уводи у 80 до 90 % украјинских административних области руски језик као други званични у јавној употреби, а изузетак су само неколико области на крајњем западу земље, познате према изразито другачијем цивилизацијско-историјском обрасцу и чак већински израженом анимозитету према свему што је руско. Дакле Јанукович се опредељује за прагматско решење, покушавајући при томе да води рачуна да не изазове додатне фрустрације и омразу у западним регионима земље, и да макар формално, остане "председник свих Украјинаца". Ипак првог дана по саопштавању његове изјаве о формалној употреби украјинског језика као јединог званичног у "читавај земљи", а са друге стране остављања могућности да руски језик постане званичан у највећем делу Украјине, огласио се председник Доњег дома руског парламента, са изјавом да «очекује да Јанукович испуни своју предизборну концепцију по питању руског језика».

По нашем мишљењу, своја предизборна обећања по питању руског језика, истина у једној по форми модификованој, и нешто умањеној варијанти, Партија региона и Јанукович, преузимањем власти, заправо и почињу реализовати. То ће у пракси значити заустављање започетког таласа покушаја дерусификације Украјине, што ће веома брзо дати своје резултате. Наиме, до 1991. године у Украјини је практично већински језик био руски, скоро половини становника је био матерњи, а практично су га сви знали говорити. У последњих пет година, он је потиснут из званичне употребе, па чак и из штампе и забавног програма, осим у југоисточним областима које су апсолутно већински рускојезичке. У saradnji sa [FTN](#) i firmom [AlfaNum](#)

Перспективе Украјине у мандату председника Виктора Јануковича

Виктор Јанукович је, као и његови претходници освојио петогодишњи мандат вршења најважније извршне функције у политичком систему Украјине. Научно предвиђање спада у највиши и најнезахвалнији ниво научног сазнања у оквиру вредновања научног циља. У унутрашњој политици Украјине пред Јануковичем стоји важан изазов успостављања ауторитета своје позиције и у односу на северозападни део земље, где он не ужива већинску подршку. Илузорно је очекивати да би он до краја овог мандата могао да постане фаворит и тог дела земље, али је веома важно да се мудрим и избалансираним потезима наметне и ту, као колико толико прихваћен политичар. Веома важан репер потенцијалног Јануковичевог успеха као председника Украјине, би свакако био озбиљнији помак у економској сфери земље. Стабилност Јануковичеве позиције као председника републике је добрим делом условљена тиме ко ће имати већину у влади и вршити функцију премијера. То је веома важно, пошто је украјински политички систем заправо хибридни парламентарно-председнички. За очекивати је да Партија региона као појединачно највећа странка у земљи током следећег петогодишењег периода формира владу и у њој има претежан утицај, док је неизвесно персонално решење за место премијера. Ипак је за очекивати да уколико Партија региона буде током пет следећих година у влади, и тиме због своје снаге, носилац власти, а да премијер ако и не буде из редова саме Партије региона, буде личност од ње политички прихваћена. Тиме би се могућност спровођења политике коју би у основи креирао Јанукович и Партија региона, већински могла директно спроводити. То на самом почетку Јануковичевог мандата показује и формирање нове владе у којој је кичма Партија региона, а премијер Азаров, истакнути функционер ове партије. Узимајући у обзир дужину председничког мандата од пет година, могуће су у будућности и варијанте да се у делу тог периода, или чак само привремено, формира влада у којој не би било Партије региона, или да чак личност премијера не буде по вољи "региона" и самог Јануковича. У том случају би кохабитација између председника и премијера била веома тешка и изазивала би стална трења, која би делом исцрпљивала енергију у самом врху политичке номенклатуре земље, што Јануковичу као председнику свакако не би одговарало.

Ситуација у земљи је у највећем зависна од међународног окружења, где Јанукович, без обзира на тактичност и вештину балансирања, реално има иза себе у највећем подршку руског фактора, како у самој Украјини, тако и у спољној политици. Јанукович је спреман приближавњу ка ЕУ, али не и НАТО, што практично значи отварање према великим европским силама, попут Немачке и Француске, а пасивизацију стратешких односа са САД (и Британијом).

У следећем петогодишњем периоду, је за очекивати да се у оквиру укупних светских трендова, наставе њихови основни правци. Тако ће вероватно земље БРИК-а, а пре свега Кина, па и Индија, наставити убрзани макроекономски раст и повећање свог удела у светској економији. Русија такође може очекивати даљу стабилнизацију свих важнијих показатеља друштвеног и економског развоја. Западне земље, а пре свега САД се суочавају са мноштвом изазова и проблема, укључујући и даље, лагано смањење сопствене партиципације у светској економији, демографски проблем, питање ресурса и др. Економски центар света ће се полако селити из атлантског макрорегиона ка пацифичком, где ће посебан значај добити азијско-пацифичка област у чијем је средишту Кина. Русија у тим токовима има значајно место, што се у мањој мери и сасвим индиректно односи и на остатак постсовјетског простора. Односно постсовјетски простор ван Русије, ће своју позицију обзирног актера на светској сцени, моћи имати само у контексту својих интегративних и других веза са самом Русијом.

Сама Украјина геополитички има двоструку позицију. Са једне стране она је европска земља, смештена у источној Европи, са одређеним везама и са средњом Европом. Са друге стране, она припада и постсовјетском простору, где има одређене везе и са његовим азијским делом, пре свега преко Заједнице независних држава и Заједничким економским простором. У првом случају на њу делују центрифугалне силе Европске уније, заједничког дела историје када су делови Украјине били у саставу Пољске, односно Пољско-Литванске уније. У другом случају су интегративни процеси у чијем је центру Русија, али и ГУАМ, савез где није и званична Москва. Објективно посматрано ГУАМ после избора Виктора Јануковича за председника нема више никакву перспективу, пошто се дотле одржавао у некој фази постојања, превасходно на персоналном тандему Јушченко-Сакашвили. Шире посматрано Русија је успела последњих неколико година да додатно ојача своју позицију у свету, што се посебно односи на постсовјетски простор и нарочито на црноморски регион. Велика светска економска криза која своје средиште и структурни ребус има управо на простору САД и наких других важних земаља запада, попут Британије Канаде и др, највише ће утицати у правцу убрзавања процеса преласка из монополарног у мултиполарни свет. Сви ти процеси ће вероватно своје последице показати управо у предстојећем петогодишту када ће на месту председника Украјине бити Виктор Јанукович. То се може манифестовати учвршћивањем руског утицаја у Украјини као последица синергијских

ефеката. Са једне стране сама чињеница да ће на месту председника у Украјини у овом периоду бити Виктор Јанукович са својим платформама о додатном повезвању са Русијом, стационирању руске Црноморске флоте на Криму, давању руском језику статуса другог званичног у земљи и утицаће, превасходно на унутрашњем плану на јачање руског утицаја у земљи. Други фактор је, претпостављено, јачање позиције саме Русије, где може бити посебно значајна и надоградња интегративних токова са њом, где је члан и Украјина.

За Украјину у овом петогодишњем периоду Русија може посебно бити значајна из више разлога. Прво, због економског фактора, будући да је привреда Украјине врло комплементарна са привредом Русије. Важни ресурси, најпре енергенти, али и бројне руде метала и неметала и дрва, долазе из Русије, а међусобна трговинска размена је врло висока, (Украјина је Русији, после Немачке, заједно са Белорусијом у континуитету други економски партнер са око 7 % учешћа у читавој трговинској размени). Овоме треба додати да је 20-25 % свих руских инвестиција у иностранству управо у Украјини. Од тарифе за транспорт руских енергената, али и других транзитних ставки, Украјина годишње зарађује значајне приходе, чему треба додати да је највећи део туриста управо из Русије (они традиционално одлазе највише на црноморско приморје). Украјинци у великом броју одлазе и на привремени рад у Русију, од чега долазе важне економске дознаке у земљу. Ту је и закупнина за боравак Црноморске флоте у Севастопољу, заједничка улагања у земљама ЗНД и др. У свему томе важну функцију ће имати председничка функција у Кијеву управо за Виктора Јануковича, који је свакако најомиљенији од важних украјинских политичара у Москви. За претпоставити је да ће са своје стране Украјина имати разумевање за интерес Русије да приђе ка Светској трговинској организацији, где ће се вероватно одустати од наметања неких сопствених интереса као предуслов да Русија уђе у СТО (као једна од земаља које су ушле у СТО из региона последњих година, Украјина може да поставља као чланица додатне услове кандидатима за улазак попут Русије. својевремено је Киргизија тако поставила Украјини захтев за поништавање међусобног трговинског дефицита од око пет милиона \$ као предуслов добијања сагласности за улазак Украјине у СТО, што је званични Кијев испунио). Украјина је посебно значајна Русији уколико настави своје интегративне токове на постсовјетском простору у чијем је средишту Русија, због транзитне позиције важних руских ресурса остатку Европе, из безбедоносних разлога, због рускојезичког становништва и др.

Вероватно је да ће Украјина прекинути облик активне сарадње са НАТО током посматраног петогодишњег периода, а са друге стране наставиће сарадњу са ЕУ. Велико је питање како ће званично Брисел развијати свој однос (ЕУ) са Украјином док ће на њеном челу бити Јанукович, да ли ће и у којој мери бити омогућен додир са приступним фондовима и др. Будућност Европске уније није до краја извесна, односно у ком правцу ће даље тећи њен развој. Да ли ће то бити у правцу сегментирања саме уније као *de facto* процеса. Односно да ли ће се услед неједнакости интереса и

могућности низа земаља и региона ЕУ долазити до груписања њених чланица према различитим основама. Пример је рецимо, током ове прве деценије XXI века, која је за нама, груписање на тзв. «Стару Европу» и «Нову Европу», што је свакако подела која ће бити актуелна и надаље. Она читава језгро земаља старих чланица ЕУ које су у исто време и економско-политички мотор њеног развоја и усмеравања, попут Немачке и Француске, а у нешто мањој мери ту је и Италија. Ове земље, а то се пре свега односи на Немачку и Француску, воде самосталну политику у односу на Вашингтон, што није случај са добрим делом земаља источне Европе. Ту је и однос према Русији, где Берлин и Париз, али и Рим, виде ову силу као стратешког партнера и чак савезника, што свакако није случај са политиком Британије и дела нових чланица ЕУ из источне Европе, које по тим питањима често сарађују са Вашингтоном. Са друге стране, савремена ЕУ након светске кризе, и сама улази у кризне економске позиције, где се група земаља налази на ивици банкрота, попут Грчке, али и неких других јужних и источних земаља чланица, као што су Португалија, балтичке земље, Пољска, Ирска, Бугарска, Румунија, потенцијално чак и тако крупна земља као што је Шпанија и др. Попут примера Грчке оне често траже од Немачке, Француске и других сила «Старе Европе» да их финансијски подрже, заправо у односу на стварну економску ситуацију чак спасавају, што оне не гледају са задовољством. У том правцу Украјина, са својом економијом у дубоким фазама кризе, тешко да може бити подстрек земљама ЕУ да је привлаче у своју орбиту. Овоме треба додати као важно питање у даљем путу ЕУ различито виђење њених чланица о статусу и улози НАТО. Док Немачка, и Француска пре свега, сматрају да је ово све превазиђен савез и да би морао у највећем бар да редифинише своју садашњу позицију и правац деловања, низ других земаља, пре свега источне Европе, га сматра још увек неопходним. Још од Сент Малоа траје изградња самосталних европских оружаних снага, што је и даље стратешко опредељење пре свега Немачке и Француске, без обзира да ли се овај пројекат макар у почетној фази посматра као сепаратан у оквиру НАТО или чак паралелно са НАТО, дакле ван њега. Да не спомињемо традиционалан евроскептицизам рецимо британске политике, потом проблеме у придобијању бирачког тела чланица ЕУ за даље евроинтегративне форме, о чему говори врло скроман биланс резултата досадашњих референдума по том питању, у низу европских земаља. Постоје и велике разлике по питању даљег проширивања ЕУ међу самим њеним чланицама, што посебно долази до изражаја када су у питању неки врло конкретни кандидати попут рецимо Турске и др.

Да ли ће се ова све извеснија диференцијација интереса чланица ЕУ одразити на даљу судбину и изградњу ЕУ у овом петогодишњем периоду када ће на челу Украјине бити председник Јанукович остаје да се види. Најреалније за претпоставити је да ће ове разлике свакако бити веома присутне у стварном политичком делању дипломатија земаља чланица ЕУ, а у којој мери ће се оне одразити на обликовање ЕУ и њено функционисање *de facto* и *de jure* такође је веома тешко предвидети. Предвиђање у науци може да укаже на извесне тенденције и правце кретања, а веома тешко, а нарочито не прецизно, саме оперативне форме и дубине и домаћаје ових токова. Стога је однос Украјине са ЕУ у овом петогодишњем периоду вероватан као одржавање сталних и интензивних односа, али мало вероватан велики напредак, а поготово

Пише: Драган Петровић
четвртак, 25 март 2010 09:31

недобиање самог чланства у ЕУ. Овоме треба додати да ће свакако Јанукович наглашавати своје опредељење ка чланству у ЕУ, а са друге стране да ће се то политички ценити у Бриселу, али ипак имати и извесна резерва према новом украјинском председнику, знајући да је он превасходно проруски опредељен, као и његова политичка странка, и читаво окружење, те да ће се то у пракси моћи веома тешко битно модификовати. Јануковичу је наглашено опредељење ка ЕУ у својој политичкој стратегији неопходно и на унутрашњем плану, пошто са тиме покушава да помири разлике и свој мањи утицај у бирачком телу западних делова земље.

Украјина ће се вероватно определити за приближавање и чак укључивање у бесцаринску унију коју од 2011. чине и у пракси Русија, Белорусија и Казахстан, и где се од 2012. уводи рубља као заједничка валута. Наиме Заједнички економски простор који је формиран почетком двехиљадитих, а чине га поред три наведене земље и Украјина, замишљен је као економска заједница најважнијих земаља бившег СССР и садашњих чланица ЗНД. Наранцаста револуција изведена крајем 2004. је управо овај концепт омела, пошто украјинска власт потом није била спремна да даље развија овај пројекат, али он се није угасио, само је таворио пошто званични Кијев није желео даљи развој у правцу стварања наднационалних тела у ЗЕП. Стога је независно од заједничког економског простора створен још хомогенији савез три земље, а после победе Јануковича може се очекивати даље приближавање Украјине ка њему. Паралелно са развојем ових процеса може се претпоставити да ће Украјина додатно побољшавати и «враћати у крвоток» своје односе са Белорусијом, Казахстаном, а у мањој мери и осталим земљама ЗНД. Насупрот томе однос према Грузији, бар док је на власти Сакашвилијев режим доживеће назадак, или макар стагнацију. У исто време однос према суседној Молдавији биће веома комплексан. Са једне стране, будући да је Молдавија члан ЗНД он би требао да се начелно побољша. Са друге стране, председник Јанукович ће далеко више од свог претходника, радити на одржавању отцепљене зоне Придњестровља и можда чак директно, или макар индиректно, помагати наслањање ове области културно па и економски на Украјину. То свакако неће наићи на одобравање званичног Кишњева, па ни Букурешта, али је велико питање колико тамо заиста постоји уверење у стварну могућност да се Придњестровска област поврати у правни субјективитет Молдавије. Можда заузврат Русија и званични Кијев не би имали ништа против да се Молдавија (без Придњестровске области) полако сједињује са Румунијом, али би стварна реализација пројекта «ракетни штит» у Румунији све то могла да доведе у питање. Управо ће даља судбина у пракси наговештеног «ракетног штита» Румуније и било које друге земље у региону посебно утицати на односе званичне Москве, као и званичног Кијева, не само према НАТО, већ и према САД и званичним владама земаља региона које прихватају на својој територији овакве пројекте. Евентуално одустајање делимично, а посебно у целини од оваквог пројекта утицало би изузетно повољно на општу климу у Европи и свету. Такође заустављање ширење НАТО, и његова стварна реформа у правцу остварења баланса интереса политике Вашингтона према другим великим силама у свету, а највише према Русији, Кини и другим силама у успону, као и елементарно уважавање стварних интереса европских сила у оквиру НАТО, довело би до побољшавања општих односа у свету и посебно Европи. То би се све позитивно

одразило на општу ситуацију у Украјини и помогло Виктору Јануковичу у његовом петогодишњем мандату председника земље.

Однос према другим суседима Украјине у региону би требало да остане на приближном нивоу као и до сада, дакле задовољавајући. Наиме већ смо прогнозирали као сигурно побољшавање односа званичног Кијева у овом петогодишњем периоду председниковања Јануковича, према Русији и према Белорусији, извесну стагнацију са Молдавијом и Румунијом, а то се може рећи и за односе са Пољском, који би чак могли да доживе и извесан пад. Односи са Словачком и Мађарском би могли остати, као и до сад коректни. За очекивати је да се русинско питање у самој Украјини неће даље заоштравати током овог периода, у сваком случају није за очекивати његову даљу интернационализацију. Наиме, русински покрет је добрим делом ослоњен и на Русију, која свакако није спремна да на тај начин омета рад украјинског новог председника, у кога има толико поверења и интереса за стабилност његовог положаја. Реално, за очекивати је да Русија има наклоност ка наставку Јануковичеве политике и након ових пет година његовог председничког мандата, било кроз његов реизбор, или пак озбиљну кандидатуру политичара који би био промовисан за његовог политичког наследника. Имајући у виду да Јанукович сада пуни 60 година, у зависности од његовог даљег здравља, треба посматрати могућност кандидатуре и за његов други председнички мандат, када за то дође време.

Извори за рад

- Коришћени су руска и украјински медији (новине, часописи, аналитички сајтови) за период 2009, и почетак јануара 2010.

Највише коришћени украјински сајтови:

www.president.gov.ua

www.partyofregions.org.ua

Позиција новоизабраног председника Украјине: Куда даље у политици?

Пише: Драган Петровић
четвртак, 25 март 2010 09:31

[www .unian.net](http://www.unian.net)

[www .mycityua.com](http://www.mycityua.com)

[www .glavport.net](http://www.glavport.net)

[www .novaya.com.ua](http://www.novaya.com.ua)

[www .profil-ua.com](http://www.profil-ua.com)

[www .glavred.info](http://www.glavred.info)

[www .izvestia.com.ua](http://www.izvestia.com.ua)

[www .inozmi.glavred.info](http://www.inozmi.glavred.info)

[www .ouch.kiev.ua](http://www.ouch.kiev.ua)

[www .telekritika.ua](http://www.telekritika.ua)

[www .ua.ru](http://www.ua.ru)

[www .internews.us](http://www.internews.us)

[www .city-tv.kiev.ua](http://www.city-tv.kiev.ua)

[1] Видети Емануел Валенштајн, *Савремени светски систем*,

[2] Пренела агенција Срна, 17. фебруар, 2010.

[3] Политика, 2 март, 2010.

[4] Из извештаја више руских, украјинских и српских гласила 4 и 5 марта 2010.

[5] Даљи развој заједничког економског простора је од краја 2004. замрзнут, односно овај институционални облик повезивања четири земље је таворио, што је главни разлог стварања економске уније у међувремену између Русије, Казахстана и Белорусије.

[6] Наведени чланак у лондонском Тајмсу је интегрално преведен и објављен на украјинском језику у кијевским дневницима «Унион» и «Главпорт», - «Москва хоче встановити повний контрол над Україною и повернути ии до рубловної зони ЭМІ», од 11. марта 2010.

[7] Тај члан Устава говори да се нови избори, услед постојања неспорне већине и стабилне владе, могу расписати само ако је безбедност земље непосредно угрожена.

[8] www.unian.net од 11, 12 и 13 марта.

[9] Драган Петровић, Горан Николић, *Геополитика савремене Украјине*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, стр. 218.

[10] <http://www.president.gov.ua/ru/news/16665.html>

Глава государства: «Перекосы» в языковой политике, которые допустила прежняя власть, привели к унижению и ущемлению прав как русскоязычных граждан, так и представителей других национальностей в Украине

[11] <http://www.partyofregions.org.ua/>